

sancti Floriani in Kleparz et Nicolao Zamoyski Tarnoviensi, praepositis et canonicis^{ax} Cracoviensibus^{ay}, secretariis nostris, et aliis quam plurimis dignitariis, officialibus ac curiensibus, ad praemissa testibus fidedignis, sincere et fidelibus dilectis.

Datum per manus praefati magnifici Christophori de Schydlowiec palatini et capitanei Cracoviensis ac regni Poloniae cancellarii, sincere nobis dilecti^{az}.

III. LITTERAE UNIVERSALIUM SUPER EXACTIONEM CIVILEM ET FERTONUM IN CONVENTU PIOTRKOWIENSI INSTITUTAM^a

Sigismundus ^bDei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae Prussiaeque dominus et haeres^b, universis et singulis ecclesiasticis et saecularibus consiliariis regni nostri ceterisque subditis nostris quibuscunque, tam terrestribus, quam civitatum et oppidorum honoribus et officiis insignitis, ad quorum notitiam praesentes litterae nostrae pervenerint, et praesertim in palatinatu N.^c et districtibus eius consistentibus, sincere nobis et fidelibus dilectis, salutem et gratiam regiam. Reverendissimi et reverendi in Christo patres, necnon magnifici, generosi, nobiles, famati et providi, sincere nobis et fideles nostri^d dilecti.

[1]. Invalescentibus in dies magis periculis et discriminibus reipublicae regni nostri non solum a Tartaris, anniversariis et perpetuis hostibus nostris, sed etiam ab aliis finitimis hostibus, ita ut non solum terris Russiae, tot cladibus iam affectis, sed etiam terris Prussiae, non minoribus difficultatibus expositis, opus fuerit maturo et diligenti consilio providere; consulentibus^e itaque in commune nobiscum consiliariis et nuntiis terrarum regni nostri in praesenti conventu ^fgenerali Piotrkoviensi^f de firmis et opportunis praesidiis utraque in parte collocandis, laudatum et constitutum est, ut singulae villae omnium terrarum regni nostri, tam nostrae, quam omnium spiritualium et saecularium subditorum nostrorum, ex singulis agris possessionatis solvant fertones, hoc videlicet modo, quod de laneo possessionato pro festo Pentecostes proximo [12 VI 1519] in manus exactoris infrascripti solvantur sex grossi monetae usualis Polonicae in regno currentis, alii vero huius fertonis sex grossi pro festo sancti Michaelis proximo [29 IX 1519] solvantur. Et hi ipsi fertones solvi debent secundum quietantias anni praeteriti absque iuramentis.

[2]. Item tabernatores, qui agros habent, ab illis exactionem fertonum solvant iuxta agrorum quantitatem. Exactionem vero ducillorum a singulis coctoribus^g cerevisiae more consueto solvere nihilominus sint astricti. Alii vero^h tabernatores, qui advectitiam propinant cerevisiam, sex grossos semel hoc anno, non ad duas ratas, solvere debent.

[3]. Item coloni seu kmethones advocatorum et scultetorum, quilibet solves fertonem divisim ad duas ratas temporis praedictas, sex grossos videlicet pro festo Pentecostes proximo, et reliquos sexⁱ ad festum sancti Michaelis proximum, ita ut et coloni seu kmethones nobilium et dominorum.

[4]. Oppida autem et villae vastatae et crematae per Tartaros his proximis duobus annis in terris Podoliae et Russiae, et a suis dominis libertatae^j, quarum videlicet incolae suis dominis nihil solvunt^k, siquidem hoc probabunt, quod suis dominis nihil solvunt, libertatem et immunitatem habebunt ab ista fertonum contributione, in praesenti conventu instituta, exactione *czopowe* excepta.

^{ax} W obydwu tekstach błędnie: cancellariis.

^{ay} U Olszowskiego: Cracoviensi.

^{az} MK₁ dodaje: ut supra in eadem conventionione.

^a Tekst niniejszy oparty jest na zapisach MK₁, t. 34, k. 22-23, i MK₂, t. 33, s. 558-560. Odmianki, zawarte w innych rękopisach, zestawione przez O. Balzera (CIP, t. III, nr 211, s. 395) zostały tu pominięte. Uwzględniono natomiast odmianki tekstowe zawarte we współczesnym druku urzędowym z 1519 r. (por. uwagi wstępne, przyp. 8).

^{b-b} W MK₂: etc.

^c W MK₁ pozostawiono tu okienko. W MK₂: palatinatu S. W Dr, w okienku wpisano ręcznie: Cracoviensi.

^d W MK₂ wyraz ten opuszczono.

^e consulentes MK₂, Dr.

^{f-f} Piotrkoviensi generali MK₁.

^g coctoribus MK₂.

^h Brak w MK₂.

ⁱ W MK₂ dodano: grossos.

^j libertatae MK₁.

^k solvent MK₂.

[5]. Item molendina praedictarum villarum, quae *pozrebne* vocantur, manuales seu anniversarios molendinatores habentia, ex singulis rotis¹ sex grossos solvent. Haereditarii vero molendinatores dictarum villarum et *folusze* ex singulis rotis molendinorum^m suorum, quae *walne* dicuntur, unum fertonem persolvent.

[6]. Item molendina brasealiaⁿ et haereditaria, aquatica et equestria, in omnibus civitatibus et oppidis more veteri taxata, contributionem persolvent a qualibet marca taxae duos grossos.

[7]. Minerariae vero officinae aliae ferrum facientes et serrae haereditariae ex singulis rotis per unum fertonem solvent. Ab annali vero serra, hoc est locata seu conductitia, grossi sex solvi debent.

[8]. Item molendina ventilia, quodlibet illorum sex grossos solvet.

[9]. Item civitates et oppida, tam nostra, quam subditorum nostrorum spiritualium et saecularium, contributionem civilem, quam *szos* vocant, secundum antiquas quietantias ad duas ratas temporis solvent, cuius unam medietatem pro festo Pentecostes proximo, alteram vero medietatem pro festo sancti Michaëlis, extunc immediate sequenti, contribuent; hoc addito et expresso, quod cives et suburbani agros habentes, qui uno iure civili gaudent et contributionem *szos* simul contribuant, fertones non solvant.

[10]. Item contributio cerevisiae, vini, medonis, malvatici^o, *czopowe* dicta, in hisdem civitatibus et oppidis ac etiam tabernis villarum, tam nostris, quam subditorum nostrorum spiritualium et saecularium, a festo Pentecostes proxime venturo, nam prius instituta seu prolata¹ ibi terminabitur et expirabit, incipiet et integrum annum durabit, quae a singulis cerevisiae coctoribus more solito solvetur, ex quibuscunque braseis fuerit eadem ipsa cerevisia cocta, sive brasea ipsa sint civium et dominorum, sive ex molendinis provenientia et emensurata, sive domi facta, ita quod etiam a cerevisia, quam domini et nobiles ex braseis ^psuis coquunt^p seu braxant, et illam dant ad propinandum suis tabernatoribus, contributio ipsa *czopowe* solvatur.

[11]. Item sacerdotes Rutheni, qui popones vocantur, ex singulis ecclesiis et synagogis suis^q unum florenum alias mediam sexagenam persolvent.

[12]. Item Walachi ex singulis laneis integris, si illos habent, vel areis, quae *dworyszczar*^r dicuntur, unum fertonem solvent. Et qui agros non habent, a singulo centenario ovium duodecem^s grossos persolvent.

[13]. Ut autem supradicta ordinatio in exigendis eisdem^t contributionibus facta debitae executioni demandetur, generosum N.^u ad eas colligendas in palatinatu N.^v exactorem designavimus et constituimus praesentibus litteris nostris, mandamusque, ut in manus eius desigantis temporibus easdem contributiones persolvere curetis. Vos vero capitanei eos, qui tardi vel contumaces in solvendo erunt, et quos ipse exactor deferet, per pignorationes vel alias poenas solitas, quas non solventes contributiones incurrunt, ad solutionem ipsarum contributionum praedictarum compellatis poenasque huiusmodi diligenter exigatis sub poena centum marcarum, contra negligentes capitaneos decreta², nobis irremissibiliter persolvenda; et^w pro gratia nostra aliter non facturi.

Datum Pyotrkoviae^x in conventionione generali^y, sabbato proximo ante ^zdominica Quinquagesimae^z anno Domini millesimo quingentesimo decimo nono [5 III 1519], regni^{aa} nostri anno^{ab} tredecimo. ^{ac-}Ad mandatum proprium Regiae Maiestatis^{ac}.

¹ ortis MK₂.

^m molendinatorum MK₂.

ⁿ braseatoria MK₂.

^o malmatici MK₁, MK₂.

^p coquunt suis MK₂.

^q Brak w MK₂.

^r dworzisza MK₁, MK₂.

^s duodecim MK₁, MK₂.

^t Brak w MK₂.

^u W MK₁ pozostawiono wolne okienko; w Dr dopisano w okienku: Ioannem Pienyazek de Cruslowa vicecapitaneum Cracoviensem.

^v W MK₁ pozostawiono wolne okienko; w MK₂: palatinatu S; W Dr dopisano: Cracoviensi.

^w Brak w MK₂.

^x Brak w MK₂.

^y W MK₂ dodano: Piotrkoviensi.

^{z-z} W MK₂: dominicam Invocavit (12 marca; jest to jednak omyłka, gdyż wszelkie inne konstytucje tegoż sejmu piotrkowskiego datowane są 5 marca).

^{aa} regni vero MK₁.

^{ab} Brak w MK₁.

^{ac-ac} Tego zdania brak w MK₁.

¹ Por. wyżej konstytucje sejmu krakowskiego 1518 r., V.

² Por. konstytucje sejmu koronacyjnego krakowskiego 1507 r., I, art. 12.